

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Expedita Juris Divini, Natvralis, Et Ecclesiastici Moralis Expositio

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1665

Donationes liberales inter conjuges. §. 1.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40132

marem eam punitionem, etiam si in suo genere levis, & moderata sit, quia ex se uxorem maximè dedecet, & in plurimum sententia præbet divortii causam. Atque ita sustinet Sorus, Sanchez, Molina. Hæc Castropalans.

idem ib. no. 3.
 5. Restat autem idem Doctor non notat, in hac re maximè esse spectandam loci consuetudinem, attenda uxoris conditione. Quippè uxor humilis, plebea gravius puniri solet, quam nobilis; In cuius dicti confirmationem mihi affirmavit quædam nobilis famina, nunquam hic Panormi à viris solere nobiles uxores, nèleviter quidem percipi, seu verberari: quod si quis secus id facere auderet, univeros uxoris propinquos, decedat, fore commovendos.

§. IV.

Quinta conjugum obligatio, qua est respectu thori, scilicet, circa debitum conjugale? Remissivè.

Hæc est præcipua conjugum obligatio, qua scilicet hi tenentur debitum conjugale sibi invicem reddere, ad quod per contractum Matrimonii, ad prolem generandam, se se obstrinxerunt; Quoniam vero de ea alibi à late factis disputavimus, inde totam hujus rei explicationem, sine molesta mea replicatione, habere facile potes.

CAPUT II.

De obligationibus Voluntariis, quas possunt in rebus temporalibus suscipere inter se conjuges.

Huc reducimus Donationes, & Sponsalitiæ largitatem: Nam de contractu dotis, ejusque restitutione, mortuo conjuge, quæ est ex obligatione necessaria, alius esse solet disputandi locus, nempe in Tractatu de Contractibus.

§. I.

Donationes liberales inter Conjuges.

1. **I**N Jure communi (de quo nos semper loquimur) Donationes inter vivos fa-

ctæ invicem à conjugibus, constante Matrimonio, invalidæ sunt, atque adeò revocari possunt, etiam si Matrimonium fuerit solum Ratum, etiam si Donatio fuerit facta ante Matrimonium, sed dilato ipsius effectu in tempus jam celebrati Matrimonii. Constant hæc ex Jure.

2. Ratio autem convenientiæ pro ejusmodi invaliditate fuit, quia, si ejusmodi Donationes concederentur, alterum ex his duobus consequeretur, quod scilicet, vel facilè depauperarentur conjuges, quia, nè se ostenderent parum amantes, prodige donarent, vel orientur inter eosdem continuæ discordiæ, si non Donarent.

3. Eodem modo prohibetur conjux aliquam summam alteri conjugi remittere: non autem prohibetur eidem legatum relinquere, vel aliquid donare causa mortis, vel aliquid eidem repudiare v. g. hereditatem, aut fideicommissum, vel aliquid per contractum venditionis, vel similem tradere. Ratio discriminis inter prædictam alicujus summæ remissionem, & hos casus, est, quia illa remissio verè est donatio, at legatum, & illi contractus non sunt propriè Donationes. Ita Molina, & aliique. Speciatim verò, quod donatio causa mortis non prohibetur inter conjuges, videtur de apud Dianam & contra Clarum, & Fagundez ab eodem citatos, putantes, prohiberi.

4. Illud operæ pretium est hic obiter additare, quod, licet Donatio conjugum inter vivos non confirmaretur morte Donantis, de qua re mox num. 22. nisi, ut nonnulli existimant, præcesserit traditio; Donatio tamen causa mortis, quam non prohiberi inter conjuges, modò indicavi, etiam non præcedente traditione, morte conjugis Donantis confirmatur. Lege Molinam, f. & Sanch. g.

5. Huic generali doctrinæ de invaliditate Donationis inter conjuges addunt eadem Jura quinque exceptiones, in quibus valida est Donatio prædicta, constante Matrimonio.

6. Nimirum I. Quando Maritus condonat, vel remittit dotem uxori.

7. II. Quando uxor, quæ dotem non attulit constituit dotem viro. Rationabilis exceptio; Nam ejusmodi constitutio dotis non est liberalis Donatio, quia per illam compensatur onus alendi ipsam uxorem,

c. Toto tit. ff. de C. de Donat. & C. finali eodem.

d. Mol. d. 289. Sanch. de matr. li. 6. d. 1. Turr. d. 75. dub. 1. Borden. d. 3. d.

contra. q. 13. p. 4. à n. 26. Ornate de contrac. T. 2. tra. 10. d. 33. à n. 6.

e Dianap. 3. tr. 6. res. 30.

f. Molina d. 296. no. prafer. 17. g. Sanch. l. 4. consil. c.

1. dub. 13. n. 4.

& fa-

& familiam, quod vir tunc in Matrimonio subit.

8. Quando autem, contra, vir, post contractum Matrimonium, constituit uxori dotem, vel illam auget distinguendum erit. Si enim merè liberaliter, & gratis id faciat, invalidè facit, quia, tunc est pura Donatio; At verò, si dictam dotem constituat, vel auget in recompensationem, quod ipse sit v. g. Ignobilis, vel senex, uxor verò nobilis, vel puella, vel quid simile, validè constituet augeturque, quia, tunc non est pura Donatio, sed recompensatio. Atque per hanc distinctionem conciliare fortasse poteris Authores inter se, quoad hoc, dissentientes, quos relatos habes apud

a Diana p. Dianam. a

8. tr. 6.

ref. 29.

9. III. Excipitur, quando conjux donator ad eò ratione suarum facultatum modice donat, ut non efficiatur moraliter pauperior, nec Donatarius locupletior. Atque huc nonnulli merito reducunt, quando Donatio fit inter conjuges Principes non habentes Superiorem, quamvis utriusque servent jus commune.

b Sanc. a-

pud Dianam

p. 8. tr. 6.

ref. 26. id

probabile

esse dicen-

tem.

10. Huc item reducunt, *b* alii, quando Conjux dat redditus, v. g. annuos, pro sepultura, seu pro sepulcro, vel Capella alterius conjugis, tunc enim conjux hic alter non fit locupletior. Sed non placet, quia is conjux Donatarius possit illam sepulturam, quoad dictos redditus annuos, qui sunt temporales, quique sub ipsius dominio jam esse supponuntur, vendere, & sic fieri locupletior. Præterquam, quod Donans jam factus fuit per prædictam donationem, Pauperior. Melius igitur distin-

c Fagund.

de contrac.

lib. 4. c. II.

nu. 24.

guit Fagundez. *c* Si enim Capella, vel sepulcrum emptum sit, vel donatum pro conjuge paupere, ad Dei honorem, cultumque, poterit sustineri donatio, quia sic, potius est donatio facta Deo, quam conjugi: At sustineri non poterit, quando rationem ejusmodi non habet.

11. IV. Quando uxor dat viro causa studiorum, ad ipsum Doctorandum, vel causa acquirendæ Nobilitatis, Honoris, Dignitatis, immò, & causa Ludorum, qui publica auctoritate celebrantur; hæc enim non tam videntur donata viro, quam expensa ab uxore ob suum decus in persona viri.

12. V. Quando vir aliquid annuum, vel menstruum tradit uxori, ad se sustentandam, juxta vires allatæ ab ipsa dotis: Adde liberos, & juxta conditionem sui status. Hæc

enim non est pura donatio, sed debitum ex vi contractus Matrimonii.

Hæc, & minutiora quædam lege apud Doctores, quos citant Bonacina, *d* & Diana, *e* d. Bonac. *3. de con-*

trac. q. 11.

9. 4. d. m.

47.

e Diana

l. 1.

13. Illa duo omittere nolo. I. Quid fiet, si alter conjux, dum habet bona aliqua ab altero donata, geminam, torquere aureum, vas argenteum &c. illa extraneo vendat: vel donet, utique cum peccato, quod mox iterum dicam num. 24. obligabitur ne extraneus illa restituere, si conjux suam donationem talium rerum factam alteri, revocet: Quæ certe restitutio fieri vix posset sine dedecore conjugis, qui vendidit, vel donavit, & sine periculo rixarum inter conjuges utrosque.

14. Respondeo. Ex rigore Legum restituere obligabitur, ut ex se patet. Verum advertere debemus (ait *f* Caramuel) has Leges prudenter esse interpretandas, neque credendum, in publicam perniciem tendere, adeoque communem sententiam respondentem obligati Donatarii, vel Emptorem hujusmodi restitutionem, videri prudentum judicio limitandam. Hæc ex illo. Adderem in super ego, in casu prædicti dedecoris, vel discordiæ, ipsum conjugem, qui donavit, obligari, ad non revocandam donationem, vel ad non dissolvendam emptionem, nisi valde magna causa, seu, satis urgens necessitas revocationem persuadeat, quia ipse obligatur ad non dehonorandum conjugem, & ad pacem domesticam custodiendam.

II. In Dubio, an Donatio conjugis fuerit facta causa mortis, an inter vivos, præsumi, eam esse causa mortis, dicit cum multis Diana, *g* Assentior dicto, sed ejus rationibus, quas *g* Diana apud ipsum lege, non acquiesco. Illa sit ergo *8. tr. 6. ref. 30.* efficacior, quia Donatio liberalis, quanto minus potest, nocere debet donanti nisi contrarium exprimitur in Donatione) nemo enim, ut alibi diximus, & fatentur omnes, res suas prodigere præsumitur, nam propter non ab similem rationem in materia Voti idem sustinuitur, ut quantum potest, minus aggravet votentem. Cum ergo Donatio causa mortis minus noceat Donanti, quam donatio inter vivos, ut ex dictis constat, illa erit in dubio præsumenda.

An pos-

An possit conjux obligationes ceteras suscipere pro conjuge?

16. Præterea, quod uxor non possit, constante Matrimonio, Marito donare, extenditur ad quamcunque obligationem Uxoris pro Marito, & quidem in nostro Sicilia Regno in hunc a modum disponitur:

Obligaciones Mulierum, qua deinceps sient ob causam. Et utilitatem virorum ipsorum, sint ipso jure nullæ, non obstante juramento, quod præsumitur extortum fuisse in fraudem. Item quamcunque renunciacionem, & certioracionem Vellejani. Solum dictas obligaciones in eo casu valere volumus, quo debeant ipsarum viri à Captivitate redimi.

17. Unde vides, hanc legem non prohibere obligationes pro aliis à marito: nam has suscipere potest uxor. Adverte tamen, debere accipere consentium mariti: siquidem solenne est apud Doctores: uxorem, constanti Matrimonio, non posse disponere de rebus dotalibus sine viri licentia. De qua te vide Onianus b: Fundum vero dotali, ne cum licentia quidem potest alienare, ut idem num. 37. nota.

18. Dixi (dotalibus) nam in jure communi potest de Paraphernalibus, ut idem habet ibidem à num. 30. licet in Jure Castellæ, & consuetudine Lusitanicæ, ne de his quidem, possit sine dicta licentia disponere.

Donatio remuneratoria conjugum.

19. Quid autem dicendum de Donatione remuneratoria? Respondeo. Delugo ait, hanc esse pari modo invalidam, tum, quia militant eadem rationes de pauperationis, vel discordiæ, tum, quia, ita colligi, ipse ait, ex Jure.

20. At Sanchez dicit, non esse invalidam, quia prohibita donatione, non intelligitur prohibita remuneratio, ut etiam nos infra dicemus in Tractatu de Donatione.

21. Excipe, seu explica, nisi affuerit excessus notabilis, nam tunc, saltem excessus est mera donatio, atq; adeo invalida. Ita etiam tenent plures, cum Bonacina, e & cum Diana. Quæ ratio est, quia Donans, quandoquidem eam donationem revocare valens, non revocavit, jam ex Jurispræditis Marius g' Cutelli, quem Taraburinus de Sacramentis.

omnino lege, nam latè explicat, quæ debeant esse ejusmodi merita, & quomodo probanda, ut appareat, Donationem verè esse remuneratorem. Joanni autem Delugo non valde favent illæ leges ab ipso citatæ, nam dispositio talium legum, in quibus ipse fundatur, quæ est universalis, statuens eam donationem inter conjuges prohiberi, quæ donantem pauperiorem, & accipientem facit locupletiorè, verissima est. At per donationem remuneratorem Donans non fit absolute, & simpliciter pauperior, jam enim antea ipse Beneficium acceperat, nec Donatarius fit locupletior; jam enim antea Beneficium contulerat.

An morte confirmetur conjugum Donatio?

22. His statutis, inquires Primò. Qua nam ratione valeat Donatio facta in vita, si alteruter ex conjugibus moriatur, sive per mortem naturalem, sive civilem, qualis civilis est Deportatio in exilium, & ex Sanct. h Profel- h Sanc. l. 6. Deportatio in exilium, & ex Sanct. h Profel- h Sanc. l. 6. ma. d. 17. pace?

Locutio autem semper est Primò quando res donata tradita jam est, atque adeo in possessione; si enim non fuisset secuta traditio, cum illa donatio invalida fuerit, nihil remansisset, quod morte confirmari posset, nisi, ut dico, adfuisset traditio, seu possessio, Secundò, locutio item semper est, quando donatio excedens 500 solidos fuerit insinuata, nam si insinuata non fuit, donatio ejusmodi quoad excessum supra dictos solidos, cum sit in jure nulla, non confirmaretur morte conjugis, de qua insinuatione satis abundè dicam in Tractatu de Donatione.

23. Sed jam Respondeo cum necessaria distinctione. Vel enim moritur prius conjux donans, qui in vita donationem non revocavit, ut certè revocare poterat, & tunc assero, eam donationem ipsius morte confirmari, id est, eam, quæ antè mortem erat invalida, undè, & revocabilis, fieri jam postea validam, & consequenter res donatas, & traditas justè retineri à conjuge Donatario posse. Immo addo, donationem retrahi ad tempus, quo facta fuit, ac proinde omnes fructus ex illo tempore pertinere ad ipsum Donatarium. Ratio est, quia Donans, quandoquidem eam donationem revocare valens, non revocavit, firmam esse post mortem voluisse à tempore,

Non quo

d Bonac. d. 3. de con. tr. c. 9. §. 4. d. m. 47. Diana l. e. Tom. 2. Prag. ait. §. Prag. mat. 35. §. j. Caran ap. Diana d. 8. tr. 6. ref. 19. b. Onate T. 2. de con. tr. d. 40. de con. tr. d. 11. Delugo h. 2. de Inf. nu. 134. d. Sanc. l. 6. notat. mar. d. 6. nu. 11. Bonac. d. 3. de con. tr. d. 97. §. 4. m. 27. Diana p. 30. Diana p. 30. Dicit. Azar. ali- que. g. Cutell. tr. 1. de Donat. Diss. 2. part. 12. à n. 19. à nu. 44.

quo donavit, putandus est; id enim nulla unquam lex prohibuit.

a Bonac. l. c. n. 26. V. Addunt nonnulli.

24. Hinc notat Bonacina, a posse conjugem, rem ab altero conjugis sibi donatam retinere, ut expectet, donec videat, an Donatio confirmetur morte; nulli enim sic injuriam facit. Sed id cautè intellige, ita nimirum, ut rem donatam non distrahat, secus in casu revocationis rem suam habere non posset alter conjux. Undè peccaret ille conjux, qui distraheret, juxta damnum, quod inferret alteri, & ad restitutionem teneretur, modo dicto num. 14.

25. Vel Secundò, moritur prius conjux Donatarius, & tunc assero, illam donationem, quæ profus erat nulla, nullam remanere, atque adeo non posse hæredes Donatarii rem illam sibi retinere. Ratio est manifestas, quia res illa Donatarii non est, quia Donatio est nulla; Ergo ad Donatarii hæredes nullo modo pertinet, sed illam conjux Donans sibi vendicabit.

26. Vel Tertiò, moriuntur simul tam conjux Donans, quam Donatarius, ut posset accidere, naufragio, bombardâ, ædificio diruto, &c. Et tunc assero, diligenter investigandum esse, quis prius, etiam per brevissimum tempus expiraverit. Si Donans, confirmabitur ejus morte donatio, si Donatarius, non confirmabitur, ut modo dictum est.

27. Quid si post expensas omnes præsumptiones, quas in simili mox afferam, adhuc sit dubium, quisnam prius animam efflaverit?

Respondet, cum Molina, Covarruvias, ac Turriano allatis, exceptisque à Bonacina *b* in ejusmodi dubio usui debere esse regulam vulgatam; Melior est conditio possidentis. Illius igitur erit res illa donata à quo invenitur possideri.

b Bonac. l. c. n. 27. V. Si vero.

Matre, & Filio simul decedentibus, quis succedet?

28. Hæc occasione juvat digredi ad similem casum, de quo non multis ad hinc diebus interrogatus fui. Mortua est ex diruto pariete vidua Mater, & Filius parvulus unigenitus sub eodem tecto, eodemque in lecto dormientes. Quæsitum ergo fuit, an præsumendum sit, Matrem prius animam emisisse, quàm filium; id enim maximè intererat, decernere; enim filius Matri præmortuus est, succede-

bat Mater in bona paterna dicti filii, qua deinde mortua, succedere debuerant consanguinei ejusdem Matris, & quidem eidem Matri proximiores. Si verò Mater filio præmorta esset, succedere debebant consanguinei Patris, tanquam ejusdem Patris, & dicti filii proximiores. Quid ergo statuendum?

29. Respondeo. Longa est hæc disputatio inter Jurisperitos. Et quidem, si ageretur de morte naturali, ut, si nesciretur, an mortua prius fuerit Mater, an filius in loco distanti v. g. in Indiis, præsumeretur mortua prius Mater, ut potè grandior natu, atque adeò naturali morti vicinior. At, cū in præsentis casu versemur in morte violenta, alia est indaganda conjectura. Dic ergo, ex Textibus mox citandis, tanquam probabilius in nostro casu existimari debere, præmortuū fuisse filium parvulum, ut potè propter teneram ætatem facilius mori obnoxium. At contra, si filius fuisset grandior cum Matre, ut potè fæmina, debilius sit, ipsam Matrem fuisse præmortuam, præsumendum foret. Vide hæc fusè apud Jurisperitos.

30. Quid si omnibus expensis, in dubio ad huc res versaretur? Tunc putarem, vel pro possidente esse sententiam ferendam, ut modo dixi num. 27. in simili, vel si nullus possideret, dividenda esse bona pro rata dubii. Sed redeamus ad nostra.

Donatio suppellectilium, an valeat inter Conjuges?

31. Inquires Secundò. An, si conjux alteri conjugi donet, constante Matrimonio, vestes, annulos, & suppellectilia domus, ejusmodi Donatio confirmetur morte donantis?

Respondet. Confirmari, sicut ceteras aliarum rerum Donationes, si vera Donatio fuit. Verum hic opus est, hic labor, conjicere, an in hoc genere dictorum donatorum Donatio fuit vera, quando ex verbis Donantis id cognosci non potest.

32. Ajo, distinguendum esse; Vel enim sunt vestes pretiosæ, vel ordinariæ, & viles (id quod certè judicio prudentis; spectata nobilitate, vel qualitate conjugum dijudicandum est: nam vestis v. g. Serica erit pretiosa pro uxore, rustica, quæ ejusmodi non est pro nobili.) Si vestes ergo donatæ sint ex prioribus, nõ censentur donatæ, sed solum usus esse concessus.

fus: si ex posterioribus, donatæ ceteri poterunt. Ratio est, quia Donatio nunquam præsumitur, nisi de ea certò constet, cum nemo *et cum de præsumatur & p: odigere res suas. Cũ ergo factus de eile donentur vilia, præsertim ei, quem amas, probatur: diffiçulter pretiosa: idẽ illa donata esse, hæc Gloſſa in non item dijudicari poterit. Lege Gloſſam, b l. c. quid si curru jentur.*

33. Excipietres casus. Primò, quando in aliqua Regione, etiam pretiosa absolute donari consueverunt. Secundò, quando conjux est multum nobilis, & dives. Tertio, quando datur occasione, quod conjux aliquid donaverit conjugi. In his enim tribus casibus præsumitur absoluta, & vera donatio. In Primò, quia donans præsumitur, se conformare consuecudini. In Secundò, quia tunc valet, quod modo diximus, puta, rem pretiosam existimari vilem (sed profectò talem metiendam ad proportionem personæ, &c.) In Tertio, quia videtur tunc esse retributio ex gratitudine; juxta dicta à num. 20.

Donata intuitu alterius Conjugis.

34. Inquires Tertio. An donata conjugii intuitu alterius conjugis v.g. intuitu Amicitia, Beneficii, Consanguinitatis alterius, acquiritur ei, in cuius intuitum donatur, an ei, cui donatur? Petrus v.g. dat Bertæ anulum ex eo, quia Maritus ejusdem Bertæ, qui est Medicus, ipsi Petro sanitatem reddidit, cuiusnam erit annulus, Bertæ, an Medici Mariti? Supponimus autem Medicum satis abundè pretium suæ artis habuisse.

35. Respondeo? Si donavit in dictum pretium laboris, vel alio modo constet, Petrum voluisse dare Marito, non est dubium, quod res donata acquiratur Marito, quia acquiratio rei donatæ dependet à voluntate Donatoris. At, si velit donare uxori quidem, sed intuitu viri licet Bonacina e putet, acquiri viro; tamen alii d putant, acquiri uxori, quia jã d. Bald. a uxori res donatur. Profectò utrumque probabile, sed hoc posterius probabilius; Meum *Donac. l. c. enim est, seu in meam dominium transit id,*

quod mihi tu donas, licet intuitu, & ex meritis alterius, sicuti gloria, quam Infanti Baptizato dat Deus ex meritis Christi, verè Infantis est.

Donata Mulieri putata uxori.

36. Inquires Quarto, de eo casu, quem *Cram. bebat bona fide Antoniam in uxorem, & quia il- lam amabat, multa dona ipsi dedit: postea compe- rioral. l. 2. rians Matrimonium esse nullum, requirit, an illa donationes teneant, an revocari queant? nu 647. Vide etiã*

Respondet, eas fuisse, sicuti fuerunt in *Dianam que enim tempus eas mutat. At quomodo initio fuerunt? p. 8. tract. 6. rej. 27.*

Respondet, & Primò quidem, si fuerunt remuneratoria, valida fuerunt. Secundò autem, si gratiosa, debet videri, an, si Petrus cognovisset eam, ut Amasiam, adhuc dedisset, & tunc fuissent item valida. Tertio, si non dedisset, nisi, ut uxori, dic tunc dona processisse ex errore, ac propterea, nec fuisse liberas, nec fuisse validas. Tamen (adicit) Cur non possint compensari cum usu corporis dato à muliere, etiam ex errore ipsi creditio per errorem viro? Hæc ex illo. Cujus ultimo huic addito ego necessariam limitationem adnecto, debere scilicet prudentis arbitrio expendi dona, ut fiat scilicet justa compensatio inter ipsa, & proportionatum pretium usus corporis talis feminae. Deinde dico, si mulier dedit usum sui corporis, nonne dedit etiam usum sui corporis vir? Et fortasè ita, ut magis gratum fuerit mulieri habuisse talem virum, existimatum, quam contra?

Donata cum juramento.

37. Inquires Quintò. Si conjux alteri quid donet, adjecto Donationi juramento, confirmaturne Donatio, adeoque fit valida?

Respondeo, esse validam in eo sensu, ut non possit revocari ob juramenti reverentiam, docet communis sententia. Quid autem in nostra sententia dicendum sit, & quo modo distinguendum diximus, cum egimus de Juramento, ubi etiam vidimus, & etiam si Juramentum det robur dictæ Donationi ex virtute Religionis tantum, non tamen dare ex obligatione Justitiæ.

f Lib. 3. in Decal. c. 3. §. 3. à nu. 42. g Ibidem §. 6.

